

תוכן עניינים

4.....	מבוא	
5.....	1. סקירה ספרותית	
5.....	1.1 מגדר וספורט	
5.....	1.1.1 מהי הסוגיה המגדרית?	
6.....	1.1.2 אופיו המגדרי והכספי של הספורט	
7.....	1.1.3 הבניות חברתיות אודות מגדר וספורט	
8.....	1.2 נשים בספורט	
8.....	1.2.1 ספורט נשי מגיל צעיר	
9.....	1.2.2 נשים בספורט ישראלי	
9.....	1.2.3 ענפי הספורט הבולטים בארץ	
10.....	1.3 חשיבותה של התקשורת	
10.....	1.3.1 כוחה של תקשורת ספורט	
11.....	1.3.2 תקשורת הספורט בישראל	
12.....	1.3.3 שיווק הספורט הנשי	
14.....	2. שיטות מחקר	
14.....	2.1 משתתפי המחקר	
15.....	2.2 כלי המחקר	
15.....	2.3 הליך וניתוח הממצאים	
15.....	2.4 אתיקה	
16.....	3. ממצאים	
16.....	3.1 מקצועיות הענף	
17.....	3.2 הקשר בין הענף לתקשורת	
18.....	3.3 עמדות בנוגע לתקשורת וספורט נשים	
19.....	3.4 חוויה אישית של תקשורת וקהל	
21.....	4. דיון	
21.....	4.1 ענף הכדורסל כחוד החנית של הספורט הנשי בארץ	
22.....	4.2 האפליה הכפולה האפשרית בספורט הנשים הערבי	
23.....	4.3 סיכום והמלצות להמשך	
25.....	מקורות	
28.....	נספחים	
28.....	נספח א': תבנית הריאיון	
29.....	נספח ב': הראיונות למחקר	

מבוא

ניתן לפתוח ולומר, כי קשרי הגומלין הקיימים בארץ ובעולם בין תקשורת לספורט הינם שכאלו משחר קיומו של הספורט המודרני. הספורט וענפי הספורט השונים מהווים עניין מתמיד אם לעניינים המקצועיים עצמם, שנמצאים על המגרש, ואם לאלו שמחוצה לו, שלעיתים נקראים רכילות ספורט. בשל כך, התקשורת ניזונה מספורט ונהנית מהפופולאריות של ענפי הספורט השונים, כדי לייצר רייטינג וצריכה של תקשורת מסוג זה (O'Reilly & Rahinel, 2006). הספורט לעומת זאת, צריך את התקשורת כדי לייצר 'סיפורים' המגדילים בכמה מונים את פופולאריות הענפים המסוקרים ומייצרים מסביבם אווירה המגדילה את יוקרתם, ובעיקר את מספר הצרכנים שצורכים ספורט ומאפשרים את קיום הענף. כך, פועלים שני הגורמים בהדדיות ובאחריות משותפת לגורלם (גלילי, 2000).

אך מה קורה כאשר תקשורת הספורט הניזונה מהספורט נתקלת בענף או ענפים אשר הצלחתם לעורר את רגשות הקהל פחותים? ומה עושה או עושים אותם ענפים אשר התקשורת אינה מצליחה או אינה מנסה לפתח ולהפוך לפופולאריים? במידה רבה, זה המקרה של הספורט הנשי, בעולם בכלל, אך בפרט בארץ, אשר בצד אחד עומדים כלי התקשורת אשר מתקשים ליצור אחוזי צפייה משידורים ושיווקם ענפי ספורט הנשי, ואילו מהצד השני ענפים אלו זוכים לסיקור מצומצם ההופך את שיווק הענף לכמעט בלתי אפשרי (Galily & Betzer-Tayar, 2014).

ספורט הנשים הינו סוגיה ודוגמא בעלת חשיבות של ממש המספרת על מרחב (בין מרחבים רבים ושונים) שבהם נשים למעשה מודרות, ואינן זוכות לזכויות שוות. בארץ ובעולם נשים נאבקות על היכולת לעסוק בספורט כמקצוע ראשי ובצורה מקצוענית. המרחב הספורטיבי הוא מרחב יוצא דופן מסיבות רבות, שכן חלק משמעותי מאד בהדרה הינו בהבדליים הגופניים הבסיסיים ביותר, המייצרים הבדלים (לכאורה) במהירות המשחק ובכוח המופעל בו (Wachs, 2006). בנוסף, ספורט נחשב באופן אינטגרלי והיסטורי לפעילות גברית, אשר נובעת מחלוקי התפקידים הבסיסיים ביותר בהיסטוריה האנושית (Morris, 1981).

עבודת מחקר זו תנסה להבין את נקודת מבטם של ספורטאיות על מצב תקשורת הספורט בארץ וסיקורן בתור דמויות ספורט. כלומר, המחקר יבקש להתמקד בחוויית הספורטאית כישות ספורטיבית ותקשורתית כאחת, וזאת כדי ליצור דיון עם ממצאים חדשים, אשר לא הובאו בעבר, על הפערים המגדריים הקיימים בסיקור ספורט נשים וספורט גברים.

לכן, שאלת המחקר המוצעת לטובת עבודת סמינריון זו היא 'כיצד חווה הספורטאית הישראלית את היותה אישיות ספורטיבית ותקשורתית?' (קרי, שאלת המחקר). כדי לענות על שאלת מחקר זו, אשתמש בראיונות חצי מובנים אשר יאפשרו חדירה לתוך השקפת עולמה של הספורטאית והשמעת קולה של הספורט כדי להבין לעומק את הבעיה הנידונה במסגרת הסמינריון.

השילוב בין סיקור ספורט נשים והצלחת הספורט הנשי, במידה רבה, הינה הדוקה. ילדים ונערים כמו גם ילדות ונערות ניזונות מהמשודר וממה שחשיפתו גבוהה בטלוויזיה ובערוצי התקשורת האחרים ומבקשים לדמות לו. במציאות שבה מעגל הקסמים העגום בין תקשורת ספורט הנשים והפופולאריות של ספורט הנשים תישבר, הסיכוי להביא עוד ועוד ספורטאיות לענף רק יגדל, וכך גם איכות הענפים הספורטיביים יגדל. מחקר זה יבקש לפתוח צוהר לאפשרות זו, באמצעות מחקר איכותני.

1. סקירה ספרותית

1.1 מגדר וספורט

1.1.1 מהי הסוגיה המגדרית?

כאשר פונים לבחון את היבטים בסוגיה המגדרית אשר קיימת כמעט בכל תחום חיינו, יש לתת את הדעת לנושא המגדר בכללותו. נושא זה אומנם נחשב כבסיסי כמעט בכל תחום חיים, אך הוא מהווה פתח להבנה עמוקה יותר אודות החיים החברתיים של הפרט. על ידי מגדר, ניתן לחקור לעומק קבוצות חברתיות ולהסביר תהליכים חברתיים דרך תאוריות רבות שבבסיסן התייחסות לסוגיית המגדר. על מנת להבין סוגיה זו יש להיות ערים להבדל בין המושג 'מגדר' לבין המושג 'מין'. מין הינו מושג אשר משמש לצורך חלוקה ביולוגית בין זכר לבין נקבה. לעומת זאת, מגדר משמש להבנת המשמעות הסוציולוגית של כל אחד מהמינים הביולוגיים. המושג 'מגדר' מכיל בתוכו משמעויות מורכבות יותר מההקשר הביולוגי של כל פרט, כאשר הוא מכיל בתוכו את המשמעויות החברתיות שבני האדם מעניקים לכל אחד מהמינים. עם זאת, יש לתת את הדעת לכך שלא יכולה להיות חלוקה דיכוטומית כאשר מדברים על מגדר. ישנה קשת רחבה של הגדרות מגדריות אשר לא מאפשרות להתייחס למגדר בצורה פשטנית כפי שמתייחסים למין (Lindsey, 2015).

על ידי המשמעויות החברתיות המצטרפות לאופן בו הפרט תופס את המגדרים השונים, הוא למעשה לומד כיצד לפעול בהתאם לאותן משמעויות. משמעויות אלו קשורות לתרבות בחברה מסוימת, אשר מכתובה את הערכים, המנהגים והנורמות השונות בה. מדובר בעיקר בהבניות חברתיות בסביבה אשר מתווים את דרכי הפעולה והחשיבה בה. תהליכים אלו אינם פוסקים לרגע, כאשר החברה מכתובה ומיישמת את התנהגויות הנובעות מההבניות החברתיות בה. כאשר בוחנים התנהגויות תואמות מגדר, ניתן לראות כי ישנה דרישה חברתית כי כל אחד המשתייך למגדר מסוים ימלא אחר ההתנהגויות החברתיות המצופות ממנו. בעבר, התפיסה היתה כי הבדלים אלו נובעים מתוך ההבדלים הביולוגיים של זכר ונקבה, אך תפיסה זו אינה מקובלת יותר. ישנו מעבר להבנה כי מדובר בתוצרים חברתיים המובילים לפערים מגדריים בתרבות (Beckwith, 2005).

במהלך השנים התפתח דיון בו הוגים והוגות המחזיקים בדעות פמיניסטיות מנסים לחשוף את אותן הטיות מגדריות הקיימות בשיחים הדומיננטיים. בנוסף, ישנו ניסיון להתנגד לתפיסה הבינארית המאפיינת את החשיבה המערבית אודות החלוקה לעולמות 'גבריים' ועולמות 'נשיים'. באמצעות ניתוח מגדרי, ניתן לחשוף את דינמיקת הכוח המכתובה את הסדר החברתי המודרני. דינמיקת כוח זו באה לידי ביטוי, כאשר נותנים את הדעת לחלוקה החברתית בין הספירה הציבורית לספירה הפרטית. הבחנה זו מעניקה חשיבות יתר להבדלים הביולוגיים בין בני האדם ומצדיקה בכך את מעמדה הכביכול-טבעי. על ידי ההבחנה בין ספירות שונות, ניתן לראות בתכונות מסוימות כמיוחסות לנשים או לגברים. הספירה הציבורית גורסת לערכים אוניברסליים של תחרותיות, רציונליות ופורמליות בעוד שהספירה הפרטית גורסת לערכים סובייקטיביים של רגשיות, נאמנות והקרבה עצמית. כך, ניתן למעשה לזהות את הספירה הציבורית בתור הספירה הגברית בעוד שהספירה הפרטית מזוהה בתור הספירה הנשית. חלוקה זו מעמיקה את ההבדלים הנתפסים בין גברים לנשים, ומעודדת חשיבה מוטעית אודות הבדלים מגדריים (הרצוג, 2014).